

Jean-Claude MÉZIÈRES

syntynyt 1938 Pariisissa

Mezi on harrastanut sarjakuvia liki koko ikänsä. Pikkuisena kouluvihkot piirtyivät täyteen kaikennäköistä ja erityisesti hän tykkäsi sepitellä uusia tarinoita Tintin seikkailuihin. Vanhempi velli piirsi sarjakuvia niinkään ja hänen sisarestaan tuli myöhemmin Ranskan arvostetuimpia värittäjiä (nimellä Tran-Le). 15-vuotiaana Mezi painui Pariisiin Taideteolliseen ja paitsi töitä siellä 4 vuotta saaden diplomiinsa tekstiilipuolelta! Samalla kurssilla hänen kanssaan olivat Pat Mallet (pienet vihreät miehet) ja Jean Giraud, joka on saavuttanut jonkin verran nimeä eräällä skobarisarjallaan... Mezin mielestä tilanne oli ja on hupaisa koska maikat tuolloin eivät sietäneet sarjakuvaa silmissään, ja opetettavanaan heillä oli todella sarjakuvan kolme (tulevaa) kovaa... Jo tuolloin he kaikki kolme alkoivat lähettellä töitään Coeurs Vaillantsiin ja Fripounet et Marisetteen, kahteen nuortenlehteen. Vuonna 1958 Mezi sai läpi kaksisivuisen jouluaiheisen jutun Spirouhun. Mutta sitten tuli armeijaanmeno eteen ja sarjakuva jäi hyvin moneksi vuodeksi.

Intin jälkeen hän nimitti menen Hachetten kustantamoon töihin graafiseksi suunnittelijaksi ja kuvittajaksi. Giraud oli samassa souvissa ja Mezi muistelee heidän tuolloin oppineen guassiteknikan. Heidän kuvittamansa historiallinen kirjasarja ei menestynyt ja Giraud häipyi synnyttelemään Blueberryä kun taas Mezi siirtyi mainos-toimistoon, jonka oli juuri perustanut Joseph Gillainin (alias Jijé, Jerry Springin ja Tanguyn piirtäjä) poika. Siellä hän teki kolme vuotta töitä mainospiirräjänä, valokuvauksen, suunnittelun ja myös johdon tehtävissä. Se aika oli mielenkiintoista ja vaihtelevaa ja kaveri kouliintui todella. Sarjakuva ei tuolloin tuntunut lainkaan kiinnostavalta, sen sijaan hän kiinnostui jopa lavastajan työstä. Mutta miehessä iti syvälle juurtunut kulkurin siemen ja otti ja lähti 1 1/2 vuodeksi pippaloimaan USAan.

Yhdysvallatkin on pieni pläntti kun

kahden lapsuudentoverin tekee mieli tavata: Utahin Salt Lake Cityssä Mezi yhytti kaverinsa Pierre Christinin. Mezi majaili Christinin luona tovin, tämä oli ranskan lehtorina sikäläisessä yliopistossa, ja he tekivät paikalliselle tv:lle filmin. Kun rahapula alkoi painaa, Mezi tiedusteli kirjeitse Giraudilta onnistuisiko tämä petaamaan tilaa Pilotessa tai Spirossa sarjalle, jota Mezi oli alkanut märehtiä. Siitä se kaverusten ura sitten urkeni. Ensinnäkin syntyi 6-sivuinen humoristis-historiallinen juttu jonka Giraud esitteli Goscinylle ja tämä hyväksyi (siis Piloten päätoimittajan ominaisuudessa tietty). Tällä välin Mezi jatkoi taas kierteilyään, tutustui jenkkeihin joka puo-

lella ja muiden muassa tulevaan vaimoonsa. Puolen vuoden kuluttua eka sarjan hyväksymisestä hän palasi Ranskaan. Marssi Pilotteen jonne teki ensin 6-sivuisen jutun ja sitten pitemmän stoorin Fredin (Filemon) käsikirjoitukseen. Mutta tämä tapa ei häntä miellyttänyt, oli vaikeuksia sovittautua valmiiksi tehtyyn käsikseen. Eikä piirtäminenkään ollut vielä ongelmatonta! Se homma loppui. Mezi ja Christin päättivät ryhtyä yrittämään jatkosarjaa ja jättää kaikki muiden kuvioiden kopioimiset, sovittamiset tai tulkkaukset. Omaa hommaa siis haluttiin. Sci-fi noin lajina oli itsestäänselvä valinta sillä semmoista ei tuolloin Pilotessa juuri ollut ja aihepiiri taas miellytti heitä kovin, sci-fihän antaa mahdollisuudet kertoa ja käsitellä jokseenkin ihan mitä vain. Jos vain kynä ja pens-

seli on tehtävän tasalla... Siispä hylättiin kaksi puoleksimärehdittyä suunnitelmaa, toinen oli keskisaikainen juttu, toinen vuosisadan alusta tyyliin Arsene Lupin (huom. Christin on myös Tardin käsikirjoittaja!). Mezin sci-fi-sivistyksessä oli tuolloin toivomisen varaa mutta Christinin oppineisuus korvasi sen. Kun ajatus kaikkien aikakausien koluamisesta miellytti, keksittiin tämä aika-paikka-matkailun teema. Eka stoori Valerian, painajaisten valta (tai jotain sinne päin) ei ollut puhdasta sci-fiiä vaan toistaiseksi eppistä fantasiaa. Mezi ei oikein vielä uskaltanut täysin keksittyyn miljööseen ja otti turvakseen keskiajan miljöön josta löytyi riittämiin dokumenttimatskua. Lukijat tykkäsivät ja sillä sipuli.

Jean-Claude MÉZIÈRES & Pierre CHRISTIN

Pierre Christin alias LINUS

Valerianin käsikirjoittajassa tarjoutuvan esimerkin tuella on taas kerran syytä painottaa, että kunnan tarinoita ja siis käsikirjoituksia ei yksinkertaisesti synnytetä ilman hyvää yleissivistystä, joltistakin lukeneisuutta, ja kun tieteissarjan alueella ollaan, hyvää perehtyneisyyttä erikoisalueen perinteeseen ja saavutuksiin. "Helppo sanoa.." pistää lukija vastaan. Niinpä niin, mutta paikansa se silti pitää. Niin että lukekaa ja hankkikaa tietoja, juntit! Muuten ei suomalainen sarjakuva nouse. On turha toivoa, että hyvän piirtäjän ja oivan tarinankirjoittajan yhdistelmä löytyisi tulevaisuudessa enemmän vain siksi että sarjakuvan arvostus sinänsä nousee. Kyllä laajemmin ja kantavamman pohjan luomiseksi tarvitaan nimenomaan käsikirjoittajia, jotka osaavat teksteillään inspiroida piirtäjät luomaan jotain uutta ja persoonallista.

Pierre Christin on Mezin ikätoveri ja kasvinkumppani. Viimeisimpien tietojen mukaan hän toimii lehdistöopin lehtorina yliopistossa ja omistaa muun aikansa novellien ja Valerianin kirjoittamiselle. Christin on sekä luonteeltaan, mieltymyksiltään että koulutukseltaan kirjallinen henkilö. Hänen toinen vahva alueensa on musiikki Christin oli monet vuodet jazzmuusikko ja soittaa vieläkin. Opiskeluaikana hänen aineitaan Sorbonnessa olivat kirjallisuus, sosiologia, poliittinen historia ja yhteiskuntatieteet yleisään.

Christinin kirjoittaessa sarjakuvakäsikirjoitusta, häneen vaikuttaa luonnollisesti sen piirtäjän tyyli, jolle hän tietää tekstiä tekevänsä. Niinpä Mezin sanoisiko klassinen käsitys sarjakuvasta (esim. ajan jatkumon loogisuus taitossa) tuottaa jollaintapaa realistisemmän otteen. Esimerkiksi Vernin tapaiselle taiteilijalle Christin synnyttää poukkoilevampaa ja fantisoivampaa, tuskin lainkaan realistista tekstiä. Tämä mukautuminen, oli se sitten hyvää eli pahaa, on seurausta ammattilaisuudesta. Ammatillainen Christin alkaa olla juuri sci-fin alueella. Kuitenkaan hänelle ei olellista ole tiede vaan fiktio, tiukan tieteellisen sci-fi on aina hänestä tuntunut ikävyyttävältä. Lisäksi hän ja Mezi haluavat tehdä poliittista fiktiota. He toteavat kumpikin poikenneensa ranskalaisen ja amerikkalaisen sarjakuvan porvarillisesta valtavirrasta. Tämä on totta sekä teemojen että henkilöiden käsittelytavan suhteen, sankareita ovat yhteisöt, eivät Valerian ja Laureline. Christin tiedostaa erinomaisesti sarjakuvanrajat vaikuttamisen mahdollisuuksia, elokuvan ja teatterin on vaikeata käsitellä yhtä heitersti massojen kehitettyä ja reaktioita, ainakin se on työläämpää ja huomattavasti kallimpaa.

Ryhdyttyään kirjoittamaan sci-fiiä Christin on vähentänyt omat lukeminsensa vähiin. Innoitusta hän ei saa-

kaan menneistä tieteiskirjallisuuden kokemuksistaan vaan sosiologisista, psykologisista ja ennenkaikkea etnologisista lukuhetkestään. Tämä etäntyminen malleista heijastuu myös hänen suhtautumisessaan opetustehtäväänsä. Yliopistolla hän uskoo olevansa ja yleensä voitavan tehdä todella vaikuttavaa työtä paremman tulevaisuuden eteen. Samoin hän on optimisti poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin. Mutta siitä huolimatta hän on pessimisti mitä ihmisuskoon tulee, ihmisen halu hyvään on liian vähäinen. Sarjakuvan mahdollisuudet kasvattamisessa, siis itse asiassa kansalaiskasvatukseen tehtävissä, hän myös näkee hyväksi. Mutta kauhistuu ajatusta puhtaasta tilaussarjakuvasta (vrt. poliittinen kirjallisuus) jonkin dogmin tarpeisiin. Christinin mukaan sankariennistiriittäisyys ja ongelmallisuus on henkireikä joka sallii lukijan vapautu-vojenmuodostuksen jatkaa.

Kirjoittamisessaan tieteisnovelleissa Christin on Valerianin tyyliä paljon purevampi, Valerianin on oltava pakkotakin optimisti, sen vaatii sarjakuvamuoto. Mehän tiedämme että Valerianin on eletävä voidakseen jatkaa seikkailujaan. Christin haluaisi kokeilla sarjaa, jossa sankari kuolisi esim. sivulla kaksi! Hän ei liioin halua leikitellä ihanneyhteiskunnan utopioilla, hauskipinta on kuvata vain mahdollisia, siis ei ideaalisia vaan hauraita yhteiskuntia.